

**ДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
АГРОСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ РОЗШИРЕННЯ
ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ**

Клеріні Г. В.

*кандидат юридичних наук,
асистент кафедри державно-правових дисциплін
та міжнародного права
Державного біотехнологічного університету
м. Харків, Україна*

Забезпечення активної присутності України на світовому ринку продовольства, зважаючи на зростаючий зовнішній попит та наявність нереалізованого експортного потенціалу аграрної галузі за умови неодмінного дотримання вимог щодо забезпечення продовольчої безпеки країни, становить головну мету Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, схваленої розпорядженням кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 588-р. У Стратегії вказується, що, усвідомлюючи роль України в забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, актуалізується завдання щодо розширення участі України в досягненні Цілей Сталого Розвитку ООН, насамперед подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення раціону харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства, реалізуючи при цьому її потужний виробничий та експортний потенціал. На цьому фоні актуалізується проблематика щодо реалізації експортного потенціалу аграрної галузі та проблеми страхування продукції під час експорту.

Суспільні відносини у сфері страхування та гарантування комерційних і некомерційних ризиків при проведенні експортних операцій із сільськогосподарською продукцією виступають самостійним об'єктом правового регулювання і потребують детального правового аналізу їх специфіки, зокрема переліку ризиків, що підлягають страхуванню, кола страхувальників, ролі держави як регулятора у відносинах страхування із державною підтримкою. У проєкті Плану відновлення України кредитування та страхування визначено як основні елементи державної підтримки галузі сільського господарства на період 2023–2025 років. Як результат, було заплановано направлення основної частини коштів державної підтримки на фінансування програм страхування.

На сучасні проблеми правового регулювання державної підтримки агрострахування вказує Х. А. Григор'єва, відмічаючи, що цьому виду державної підтримки сільського господарства присвячений спеціальний Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою». Однак, на думку вченої, серед його норм не передбачено положень, які б робили цю підтримку стабільною, передбачуваною й гарантованою [1, с. 179]. Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16 червня 2022 р. № 355 було затверджено форми документів щодо надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції. Цей нормативний акт удосконалює відносини агрострахування з державною підтримкою, однак не заповнює існуючі прогалини у сфері державної підтримки агрострахування в процесі експорту.

Стимулювання масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження покладено на приватне акціонерне товариство «Експортно-кредитне агентство», статут якого затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 65. Експортно-кредитне агентство вважається страховиком-резидентом із спеціальним статусом. «Експортно-кредитним агентством» надаються послуги із страхування, перестрахування та надання гарантій відповідно до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності». Предметом діяльності товариства, серед іншого, є: 1) страхування та перестрахування експортних кредитів; 2) страхування та перестрахування факторингу; 3) страхування та перестрахування зовнішньоекономічних договорів (контрактів); 4) страхування та перестрахування прямих інвестицій з України та ін.

Слід наголосити, що Угода про Асоціацію між Україною та ЄС була ратифікована Парламентом України та Європейським Парламентом 16 вересня 2014 року. З 1 листопада 2014 року застосовуються окремі положення, зокрема Глава 17 «Сільське господарство та розвиток сільських територій». У зв'язку з наданням Україні 23 червня 2022 року статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу вочевидь процес гармонізації законодавства України та ЄС у тому числі й у сфері страхування має прискоритись саме за рахунок участі держави у відносинах державної підтримки страхування експорту сільськогосподарської продукції, а не лише врожаю на випадок його знищення.

Збільшення обсягів державної фінансової підтримки розвитку сільськогосподарського виробництва та удосконалення системи страхування ризиків в аграрному виробництві та подальшого логістичного руху такої продукції до споживача стають новим

викликом у сфері захисту прав суб'єктів агробізнесу в сучасних реаліях. Подальші наукові дослідження правових проблем агрострахування мають бути спрямовані на вирішення проблем розширення каналів та способів державної підтримки агрострахування в умовах диверсифікації шляхів експорту сільськогосподарської продукції.

Література:

1. Григор'єва Х. А. Державна підтримка сільського господарства України: проблеми правового забезпечення : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 596 с.